

Aftenposten

Publisert: 29.03.10 kl. 23:22 - Abonnere på Aftenposten? Ring 05040 eller gå inn på kundeservice.aftenposten.no

Derfor lykkes ikke ungdomsskolen

For rastløse ungdomssinn i urolige kropp er det ikke godt å sitte stille dagen lang for å motta kunnskap i klasserommet. FOTO: STEIN J. BJØRGE

INGEBORG MOE LIV BERIT TESSEM

Oppdatert: 30.03.10 kl. 13:09 Publisert: 29.03.10 kl. 23:22

Ungdomsskolen trenger en gigantplan, varsler kunnskapsminister Kristin Halvorsen. Hun inviterer elevene til å gi råd.

Les også:

- [Har flyttet elevene inn i verkstedet](#)
- [Vanskeligere å velge fag](#)
- [Norske studenter går ikke for gull](#)

For store forskjeller

Lærerne klarer ikke å gi tilpasset opplæring til 30 elever som er på vidt forskjellig nivå. Da ungdomsskolen ble innført, ble elevene delt i tre kursplaner etter nivå, men dette ble avvirket på 70-tallet. Opplæringsloven tillater ikke nivåddifferensiert undervisning. I stedet skal læreren gi hver enkelt elev opplæring tilpasset hans eller hennes nivå. Nær hver tiende elev på ungdomstrinnet får i dag spesialundervisning.

– Å lykkes med tilpasset opplæring har vært vanskelig. Lærerne strever fryktelig med det. Å få hjelp til å klare det er det viktigste tiltaket man kan gjøre på ungdomstrinnet. Vi ser for eksempel en del ungdomsskoler som har en liten filial for skoletrøtte elever, som der får en mer variert skoledag. De arbeidsformene som brukes i disse filialene, kunne man med fordel også ta i bruk i den vanlige undervisningen.

Peder Haug, professor Høgskolen i Volda

– Mange ungdomsskolelærere klarer ikke å håndtere adferden til gutter. De får spesialundervisning eller assistenter i stedet, som ren avlastning eller oppbevaring. Ni prosent av dem som går ut av grunnskolen, har enten karakteren 1 i ett eller flere fag, eller de er fritatt for karakter i fagene. De burde kanskje få muligheten til å ta et valgfritt ellefte år for å få grunnlag til å begynne på videregående skole.

Thomas Nordahl, professor Høgskolen i Hedmark

– Akkurat som videregående skole mottar elever med store kunnskapshull fra ungdomsskolen, mottar ungdomstrinnet elever fra barneskolen med tilsvarende kunnskapshull. Det kan godt være at mange elever ville ha nytte av å lære disse basisferdighetene ved hjelp av mer praktisk rettet og variert pedagogikk på ungdomstrinnet. Målet må uansett ligge fast: Alle elever har krav på en opplæring som setter dem i stand til å lese og uttrykke seg skriftlig på norsk og engelsk og til å bruke de fire regneartene. Slik er det dessverre ikke i dag.

Nils Vibe, forsker NifuStep

Jobber for mye alene

Det er med årene blitt mindre kateterundervisning og mer individuelt arbeid og prosjektarbeid. Studier viser at dagens elever bruker opptil 60 prosent av skoledagen på å jobbe på egen hånd.

– Læring og trivsel avhenger av at lærerne er tett på elevene. Vi har hatt en utvikling der lærerne blir fjernet fra elevene på grunn av det såkalte «ansvar for egen læring»-syndromet. Når det blir mye oppgavearbeid, blir læreren nødt til å gå til hver enkelt. Men skal du dele 45 minutter på 30 elever, blir det et halvt minutt på hver. Nå ser vi at kateterundervisning er i ferd med å bli revurdert som positivt. **Peder Haug, professor Høgskolen i Volda**

– De pliktoppfyllende jentene klarer å arbeide alene. Men ikke alle får det til. I noen skoler har elevene fått for stort ansvar i forhold til modenheten deres. Det gjør at kunnskapsnivået blir for lavt. Noen elever velger rett og

Hodet kan brukes til mer enn å tenke. FOTO: STEIN J. BJØRGE

Friminuttene står høyt i kurs. FOTO: STEIN J. BJØRGE

Mange mener det er for mye teori i skolen. FOTO: STEIN J. BJØRGE

slett bort læring.

Thomas Nordahl, professor Høgskolen i Hedmark

– Mange har løst problemet med differensiert undervisning ved å la elevene jobbe med skriftlige oppgaver. Det er vi mange som er skeptiske til. Skolen trenger varierte undervisningsmetoder og arbeidsformer. Lærere bør for eksempel bruke nye uttrykksformer som digitale medier og film, som mer passer inn i ungdommens kultur.

Gunn Imsen, professor Pedagogisk institutt, NTNU

For mye teori

Elevundersøkelsen viser at rundt 12 prosent av elevene i 10. klasse mistrives eller trives lite på ungdomsskolen. Det er friminuttene de trives best i. Både lærere og elever klager over mye teori og lite mulighet til praktisk arbeid.

– Undervisningen må bli mer relevant for elevene, eller så må vi gi dem større muligheter til å gjøre noe praktisk. Jeg tror ikke det vil gå ut over kunnskapsnivået, for det kan øke motivasjonen til å jobbe med skolen.

Thomas Nordahl, professor Høgskolen i Hedmark.

– Elevene tilbringer det meste av tiden på skolen uten å sette sine ben i arbeidslivet. For mange ville det vært fint om de kunne ha hospitert ved en arbeidsplass, slik at de hadde fått erfaring med yrkeslivet og opplevd at det finnes et liv der ute hvor det også kreves noe av dem.

Gunn Imsen, professor Pedagogisk institutt NTNU

– Verden krever mer teoretisk kunnskap enn før. Derfor er det viktig å sørge for at alle får grunnleggende ferdigheter. Det bør likevel gis tilbud om flere praktiske fag. En for teoretisk skole ikke vil ivareta det faktum at elevene lærer og utvikler seg på forskjellige måter. Det er behov for mer varierte arbeidsmåter, og skolen må bli mye dyktigere til å gi elevene systematiske tilbakemeldinger og vurderinger i det arbeidet de gjør.

Mattias Øhra, prosjektleder lærerutdanning for ungdomstrinnet Høgskolen i Vestfold

Utydelige lærere

Allmennlæreren som kan undervise på alle trinn i grunnskolen, har inntil nylig vært idealet i norsk lærerutdanning. Det har ført til lite faglig spesialisering. Til høsten starter den nye lærerutdanningen der studentene må spesialisere seg for enten trinn 1–7 eller 5–10. Ekspertene mener lærere på ungdomstrinnet både må ha god fagkunnskap og kunne takle tenåringer.

– Læreren må være autoritativ, men ikke autoritær overfor elevene. De må kunne ivareta relasjonen til den enkelte elev og samtidig bygge et trygt læringsfellesskap i klassen. Det er viktig at skoleledelsen og lærerne jobber systematisk for å utvikle en felles kultur for klasseledelse hvor man på en enhetlig måte er tydelige og konsekvente til normer og verdier for hvordan læringsarbeidet skal foregå. Dette fordrer en åpen kunnskapskultur hvor lærerne i større grad må dele kunnskap seg imellom for å kunne utvikle den profesjonalitet som fremtidens skole krever.

Mattias Øhra, prosjektleder lærerutdanning for ungdomstrinnet Høgskolen i Vestfold

– Lærerne kan ha tusen poeng i fagene sine, men det sikrer ikke at de ikke får adferdsproblemer i klassen. De nye retningslinjene for lærerutdanningen fokuserer for mye på fag. De burde handle mer om varierte arbeidsformer, ungdomskulturer og sosiale relasjoner mellom de unge.

Gunn Imsen, professor Pedagogisk Institutt NTNU

– En ungdomsskolelærer står overfor faglige og pedagogiske utfordringer som er annerledes enn i småskolen. Det krever en annen form for pedagogisk handling. Læreren må unngå at hver time blir lik, opplæringen må bli mer variert.

Peder Haug, professor Høgskolen i Volda

– Elevene trenger knallgode lærere med et spesielt fokus på ungdomstrinnet. De må være faglig dyktige og beherske ledelse av læringsprosesser både i grupper og i klasserommet. Lærerne trenger en verktøykasse med

kunnskap om ulike måter å håndtere vanskelige situasjoner. Lærerne må få trening i hvordan de skal snakke med elevene på en slik måte at de forstår elevens situasjon. Det er også viktig at lærerne har god innsikt i ungdomskultur og kan kommunisere med elevene gjennom sosiale medier. Men det betyr ikke at lærerne skal være kompis, tvert imot er det viktig at læreren er en tydelig voksen.

Anne Fængsrud, studieleder Høgskolen i Vestfold

Foreldrene fraværende

Barn av høyt utdannede foreldre gjør det bedre på skolen enn dem som har foreldre med lite utdanning.

Forskning og undersøkelser viser at skolen gjenspeiler sosiale forskjeller, til tross for at det motsatte har vært et overordnet politisk mål i Norge i hele etterkrigstiden.

– Vi må få foreldrene mer med, spesielt de som ikke selv har lyktes så godt på skolen. Foreldrene må skjønne hvor viktige de selv er i det å få barna til å lykkes. De må oppmuntre, rose og forklare at det er nå, på skolen, at fremtiden avgjøres. En del foreldre gjør uhensiktsmessige valg når de indirekte viser at fritid er viktigere enn skole. Mange fedre har store ambisjoner for sønnens idrettskarriere og støtter opp om det. Jeg savner det samme engasjementet i skolen, og vi vet jo at veldig få ungdommer vil kunne leve av fotballen. Men alle vil leve av skolegangen sin. Hvis en far deltar på alle fotballtreningene og turneringene, men lar mor gå på konferansetimen på skolen, tar nok gutten signalet. Det er også et dårlig signal å ta barna ut på ferie midt i skoleåret bare fordi sydenturene er billigst da. Da sier man at ferie er viktigere enn skole. Og mener du at sønnen din ikke skal se på TV samtidig som han gjør lekser, bør du kanskje slå av selv og i stedet hjelpe til med leksene.

Thomas Nordahl, professor Høgskolen i Hedmark

Umulig å stryke

Alle har lovfestet rett til videregående opplæring. Dersom elever får karakteren 1 i et ungdomsskolefag, har de likevel rett til en skoleplass på videregående. Rundt ti prosent av elevene har ikke godt nok grunnlag fra ungdomsskolen til å dra nytte av undervisningen de får i videregående skole.

– Vi må realitetorientere ungdommene på hvilke krav som venter dem i den videregående skolen. De må få vite hvilke konsekvenser det får dersom du ikke klarer å gjennomføre videregående opplæring. Elevene må få vite at det får konsekvenser dersom de gir blaffen i niende og tiende klasse. Det har kanskje vært utydelig til nå.

Thomas Nordahl, professor Høgskolen i Hedmark

Fakta:

«Kristins time»

Kunnskapsminister Kristin Halvorsen (SV) vil ha en nasjonal dugnad for å få flere til å gjennomføre yrkes- og videregående opplæring.

Mangelfull kunnskap fra ungdomsskolen er den enkeltfaktoren som har størst betydning for at elever ikke fullfører.

I løpet av våren vil kunnskapsministeren invitere fire grupper med ungdomsskoleelever fra hele landet til «Kristins time» på sitt kontor for å lytte til hva de mener bør gjøres.

En stortingsmelding om ungdomsskolen skal være klar våren 2011.